

GRÓF SZÉCHENYI

ISTVÁN huszártiszt volt a Napóleon elleni utolsó háborúban, de igazából nem érdekelte a katonaság. Életét annak szentelte, hogy hazáját európai színvonalra emelje. Első nagyobb műve, az 1830-ban megjelent *Hitel*, a kibontakozó reformmozgalom programja lett.

KOSSUTH LAJOS publicisztikai tevékenysége „az előítéletekben oly rést tört, melyet a haladó kor sietve fog tágítani, de egy önkényes hatalom elzárni nem lesz képes”.

eredményes gazdálkodás nélkülözhetetlen követelményévé vált. Először az önkéntes örökváltás, a földesúr és a jobbágy szabad megegyezése tűnt célszerűnek, de az elgondolás a főrendek és az udvar ellenállásán 1834-ben megbukott, és csak tíz év múlva emelkedett törvényre. De időközben az is kiderült, hogy az önkéntes örökváltás nem hoz megoldást. A parasztságnak ugyanis nem volt pénze arra, hogy szolgáltatásait megváltsa. A megoldás csak a kötelező örökváltás: a jobbágyfelszabadítás előírása és a földesurak állami kártalanítása lehetett. A módokat az utolsó rendi országgyűlés ki is munkálta, de döntés nem született. Hogy az ügy elmozduljon a holtpontról, a földnek kellett megmozdulnia. És a politikai élet érzékeny szeizmográfja a negyvenes évek közepétől már regisztrálta a készülő földindulást.

DEÁK FERENC

1833-tól vett részt az országgyűlés munkálataiban, és csakhamar figyelmet keltett a jobbágykérdés, valamint a vallás- és szólásszabadság ügyében tartott szabadelvű felszólalásaival. Az Ellenzéki Párt létrehozásával megteremtette a reformok politikai-szervezeti előfeltételeit.

- 1830** Megjelenik Széchenyi István *Hitel* című műve.
Magyar országgyűlés. Törvény a magyar nyelvhasználatról a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban.
- 1831** A lengyel felkelés.
- 1832** Elkezdődik az 1832–1836. évi országgyűlés.
Kossuth Lajos megindítja az *Országgyűlési Tudósításokat*.
- 1834** Az erdélyi országgyűlés összehívása. Az udvar és a főrendek ellenállásán megbukik az önkéntes örökváltásról szóló törvényjavaslat.
- 1835** Az erdélyi országgyűlés feloszlata; Ferdinánd főherceg királyi biztosként kormányozza Erdélyt.
- 1836** V. Ferdinánd szentesíti az 1832–1836. évi országgyűlés végzéseit. Közöttük a jobbágyi telkek terjedelmére, a jobbágyi haszonvételre és szolgáltatásokra vonatkozó törvényeket. A törvények hivatalos nyelve a magyar lesz.
Kossuth Lajos megindítja a *Törvényhatósági Tudósításokat*.
- 1837** Kossuth Lajos letartóztatása. Erdélyben helyreáll az alkotmányos közigazgatás.
- 1839** Elkezdődik az 1839–1840. évi magyar országgyűlés.
- 1840** Kossuth, Wesselényi és az országgyűlési ifjak kiszabadulása.
- 1841** Megjelenik a liberális ellenzék lapja, a Kossuth szerkesztette *Pesti Hírlap*. Szatmár megye tizenkét pontban foglalja össze reformprogramját.
- 1843** József nádor megnyitja az 1843–1844. évi magyar országgyűlést.
- 1844** Magyarországon a magyar lesz az államnyelv.
Az önkéntes örökváltás törvényerőre emelése.
Az Országos Védegylet megalakulása.
- 1845** V. Ferdinánd főispáni helytartókat nevez ki több nagy vármegyébe.
- 1846** Pesten terjesztik Eötvös József *Reform* című munkáját, amely a centristák programját fejt ki.
A Konzervatív Párt megalakulása.
- 1847** Az Ellenzéki Kör megalakulása.
Megjelenik Széchenyi István *Politikai programtörvények* című munkája.
Pest vármegye országgyűlési követévé választja Kossuthot.
Elkezdődik az 1847–1848. évi, az utolsó rendi országgyűlés.
- 1848** Az országgyűlés elfogadja a közteherviselést, valamint az úrbéres szolgáltatások és a papi tized megszüntetését kimondó törvényeket.
Az uralkodó szentesíti az 1848. évi törvénykönyvet, és berekeszti az utolsó magyar rendi országgyűlést.

A NEMZETI KÖZTUDAT A REFORMKORT ÚGY TARTJA SZÁMON, mint történelmünk egyik legszebb korszakát. Ebben az 1830-tól 1848-ig tartó periódusban Széchenyi István, Wesselényi Miklós és Kölcsey Ferenc, miként a francia felvilágosodás írói, kritikai munkásságukkal megfosztották dicsfényüktől az elavult feudális viszonyokat, és Kossuth Lajossal, Deák Ferencsel, valamint a reformkor többi kiemelkedő személyiségével együtt kijelölték az időszerű gazdasági-társadalmi változtatások fő irányait. A Lánchíd felépítése fordulópont a magyar gazdaság számára; egyszersmind technikai bravúr és döntő társadalom-lélektani tett is volt.

REFORMKORI ORSZÁGGYŰLÉSEK

A XVIII. század második felében még az udvar kezdeményezte az elavult társadalmi viszonyok modernizálására irányuló törvénykezést, ez azonban elbukott a nemesi előjogokat védő alsótábla ellenállásán. Mária Terézia és II. József ezért rendeleti úton léptette életbe elgondolásait. 1825 után, amikor ismét rendszeressé váltak az országgyűlések, már az uralkodó óvta a követeket az „újítás kórságától” és a „külföld utánzásától”. Az országgyűlés azonban nem fogadta meg az uralkodói intelmet. A magyar nemesség, különösképp a középbirtokos osztály rádöbrent arra, hogy a saját érdekei és az ország üdvössége egyaránt a viszonyok modernizálását kívánják.

A reformkori országgyűlések összetétele, struktúrája, hatásköre és ügyintézése a másfél évszázaddal korábbi mintához igazodott. A pozsonyi alsótáblán ötvenkét megye száznegy nemesi követe foglalt helyet, a felsőtábla párnás székeiben a főrendek ültek. Az országgyűlés sarkalatos jogai közé tartozott az adó és az újoncjutalék megajánlása. A törvényhozás meglehetősen bonyolult mechanizmus működtetésével történt. A törvényjavaslatot az alsótábla készítette el, ezt üzenetben közölte a felsőtáblával, amely válaszüzenetben fejtette ki véleményét, majd az uralkodóhoz intézett együttes felirat, végül az uralkodói szentesítés következett. Ha bárhol ellenvélemény mutatkozott, márpedig nagyon sokszor mutatkozott, akkor az egész processzus kezdődhetett előlről. A reformkori országgyűlések törvénykezése a magyar nyelvhasználat kodifikálásában mutatkozott leginkább eredményesnek. A kor

szellemében fogant törvényeket hoztak, és a magyar nemzetté válást is előmozdították, a probléma csak abból adódott, hogy az ország tizenkétmillió lakójából mindössze ötmillió volt magyar anyanyelvű.

Az országgyűlések Magyarország és Ausztria viszonyát nem feszegették. A friss külpolitikai tapasztalatok, különösképp az 1831. évi lengyel felkelés véres elnyomása és Oroszország veszedelmes előretörése arról győzte meg az országgyűlést, hogy Magyarországnak nagyon is szüksége van a Habsburg-védőernyőre. Csupán az ország területi egységének helyreállítását, főként Magyarország és Erdély egységesítését szorgalmazták, nem sok eredménnyel.

Az országgyűléseken a legtöbb szó a földtulajdon kérdésének rendezéséről, a jobbágyfelszabadításról esett. A jobbágysorban lévő parasztság, az ország népességének túlnyomó többsége csupán a termőterület egyharmadát birtokolta, de az sem volt tulajdonában, és a földhasználatért robottal, kilenceddel és tizeddel adózott. Természetes, hogy ilyen körülmények között sem a parasztgazdaság, sem az úri birtok nem termelhetett hatékonyan, és a paraszti földtulajdon, valamint a szabad bérmunka az

WESSELÉNYI MIKLÓS az ellenzék elismert vezetője volt az 1832-ben kezdődő országgyűlés felsőtábláján, s nagy hatású politikai közíró. A bécsi udvar hűtlenségi pert indított ellene, és háromévi fogságra ítélték.

